

Modernizace obsahu, metod a prostředků výchovně vzdělávacího procesu

Hlavním úkolem příslušníků Vysoké vojenské školy pozemního vojska po XVII. sjezdu KSČ a celoživotním stranickém aktivu je další zvyšování účinnosti komunistické výchovy a připravenosti absolventů pro výkon funkcí u vojsk. Přijatá opatření jsou zaměřena především na prohlubování jednoty ideové, mravní a vojenskoprofesionální výchovy posluchačů, na zkvalitňování jejich připravenosti pro funkce u vojsk, na zvyšování efektivnosti organizačnické a řídicí práce. Jsme si vědomi zvyšující se dynamiky vývoje vojenské vědy i techniky, forem a metod přípravy vojsk na splnění požadavků nepřetržité bojové pohotovosti k odrazení agrese. Tomu musí odpovídat i tempo modernizace obsahu, metod a prostředků výchovně vzdělávacího procesu, který zabezpečuje kvalitní připravenost našich absolventů.

Za svou prvořadou povinnost považujeme další zvyšování účinnosti komunistické výchovy posluchačů. Činnost příslušníků velitelsko-pedagogického sboru a vliv všech prvků vojenského prostředí školy soustředujeme k tomu, aby si posluchači osvojili tvůrčí myšlení vojenského profesionála na základě marxisticko-leninského světového názoru, aby pochopili politiku KSČ, vyjádřenou závěry XVII. sjezdu KSČ. Usluujeme o to, aby se jejich politické přesvědčení výrazněji projevilo v odpovědném vztahu i lásce k vojenskému povolání, ve zvyšování jejich aktivity při upevňování kázně a pořádku. Zvyšujeme náročnost na formování a upevňování velitelských a metodických návyků, na kvalitu plnění studijních i služebních úkolů.

Jednou ze základních podmínek upevňování kázně je hluboká znalost ustanovení

základních řádů. V posledních dvou letech jsme získali řadu pozitivních zkušeností z procesu modernizace výuky tohoto předmětu. Základem změn bylo zvýšení počtu hodin, jejich racionální rozdělení do semestrů a zkvalitnění forem i metod výuky zaměřené na praxi.

Kvalita výuky základních řádů se dostala do popředí pozornosti hlavních funkcí školy i fakult, kteří ji osobně provádějí. Rády jsou vyučovány převážně prakticky podle jednotné celoškolské metodiky. Na všech fakultách jsou vybudovány speciální učebny základních řádů, vybavené audiovizuální technikou a instruktivními schémata. Na celoškolské učebně řádů jsou vyučující k dispozici moderní elektronické prostředky včetně počítačů se simulačními programy, uzavřeného televizního okruhu s magnetoskopem i mikroprocesorovou výukovou soupravou. I když z hlediska dřívějších vžitých, nepřitažlivých forem a metod výuky základních řádů byla k budování této moderní učebny u velitelů i pedagogických pracovníků značná nedůvěra, praxe potvrdila, že k teoretickému zvládnutí základních řádů je tato současná, přitažlivá metoda výuky mnohem efektivnější. Přitom ale považujeme za rozhodující k zvládnutí jednotlivých ustanovení základních řádů jejich praktické a trvalé procvičování.

Účinnost přípravy budoucích velitelů prohlubují velitelé i učitelé jednotlivými, náročnými požadavky na znalosti, dovednosti a návyky posluchačů. Ověřujeme je zápočty a zkouškou. Posluchače hodnotíme komplexně včetně výsledků, kterých dosahují ve velitelských funkcích. V nich se učí po dobu jednoho i více semestrů dů-

sledně vést podřízené ke kázni, promyšlenou řídicí práci zajišťovat vysokou organizovanost výcviku a života jednotky.

Podobnou metodu komplexní modernizace uplatňujeme postupně podle materiálních a кадровých možností i u jiných, zejména odborných předmětů. Jejím základem je znalost hlavních směrů rozvoje a zavádění nové bojové a ostatní vojenské techniky do vojsk. VVŠ PV je přednostně vybavována novými a modernizovanými typy tak, aby je absolventi zvládli včas.

Moderní technika klade stále nové požadavky na všeobecnou a speciální přípravu posluchačů. Intenzivněji se prosazují požadavky na rozšíření profilu absolventa školy, na zvládnutí všech typů vojenské techniky, kterými jsou vybaveny jednotky, jimž budou velet. Velitelé útvarů náročněji posuzují schopnosti absolventů plně využít jejich bojových možností, mistrovsky zvládnout střelbu ze zbraňových systémů, odpovědně řídit jejich provoz a ošetřování v boji i v procesu výcviku.

Proto cílevědomě modernizujeme obsah i metody přípravy posluchačů s cílem realizovat tyto požadavky. Bereme v úvahu vyšší nároky na úroveň organizátorské a řídicí práce velitelů všech stupňů. Učiněji formulujeme dovednosti posluchačů cílevědomě plánovat, řídit a vyhodnocovat bojovou a politickou přípravu podřízených jednotek. Zvyšujeme účinnost jejich metodických schopností odpovědně připravovat, všestranně materiálně zabezpečovat a řídit výcvik, náročně hodnotit jeho výsledky, organizovat ošetřování techniky i její provoz v dlouhodobých cyklech.

Do popředí vystupují i požadavky na psychickou připravenost vojáků na vedení soudobého boje. Proto prohlubujeme přípravu posluchačů k psychické odolnosti, umožňující jim odolávat zátěži bojových situací, překonávat nebezpečí, strádání a dlouhodobé psychické vypětí. Základní východisko přitom spočívá v obsahu jednotlivých zaměstnání a v dlouhodobém vyvádění posluchačů do vojenského výcvikového prostoru ke splnění náročných úkolů polní přípravy. Současně je učíme správně metodicky vést výcvik tak, aby se upevňovala psychická odolnost jim podřízených jednotek správným začleněním zátěžových situací do cvičení. Připravujeme učitele k využití speciálních výcvikových zařízení s psychodiagnostickými přístroji, které umožňují upevňovat psychomotorické funkce zbraní i techniky v obtížných podmínkách blízkých reálné bojové situací.

Naši absolventi ve funkcích u vojsk mají dosud nedostatky v práci s podřízenými

při řízení hospodářství roty. Proto se nemůžeme spokojit s minulou praxí teoretického výkladu o organizaci práce s lidmi, o vztahu k technice, o metodách řízení rotního hospodářství a řešení zjištěných škod a ztrát. Vyžadujeme praktické řešení všech těchto úkolů posluchači v podmínkách blízkých výkonu jejich budoucí funkce.

Výcvik posluchačů ke splnění současných požadavků na budoucího velitele je velmi náročný na čas. Kvalitních výsledků v odborné a metodické přípravě můžeme dosáhnout jen tehdy, když každý posluchač prakticky každý učební úkol několikrát procvičí s využitím techniky, v bojové sestavě a podobně. Proto přistupujeme k modernizaci obsahu přípravy našich absolventů komplexně tak, abychom s vymezeným počtem hodin a bojové techniky výrazně zkvalitnili jejich připravenost. Systematicky prohlubujeme návaznost mezi předměty, využíváme možnosti aplikace odborných problémů ve všeobecně teoretických i inženýrských předmětech. Zvyšujeme rozsah polní přípravy a ostatních aktivních metod výcviku na úkor verbálních zaměstnání. Prohlubujeme systém pravidelných nácviků s využitím trenážerů. Usilujeme o to, abychom mohli vybavit některá cvičiště školní technikou a tím dále přiblížit výcvik reálným podmínkám boje bez přistavování bojových vozidel.

Využíváme současného procesu modernizace základní učební dokumentace, řízeného 1. ZMNO, náčelníky druhů vojsk a týlu MNO. Všechny s tím spojené problémy řešíme v úzké součinnosti s veliteli svazků a útvarů Západního vojenského okruhu. Plné porozumění a ochotu pomoci přitom nacházíme i u velitele ZVO a náčelníků příslušných správ. Využíváme progresivních názorů a zkušeností velitelů bojových útvarů, kteří nejlépe znají kvalitu našich absolventů a uplatňují reálné požadavky na její zdokonalení. Velmi si vážíme kladného vztahu funkcionářů Západního vojenského okruhu k naší škole i jejich aktivního přístupu ke zkvalitňování výchovně vzdělávacího procesu posluchačů podle jejich zkušeností a současných potřeb.

Při rozhodování o základních směrech modernizace jsme vyšli z poznání, že stanovené cíle přípravy absolventů nemůžeme splnit jen v prostředí školy. Zkušenosti práce s lidmi a technikou, odpovědnost za úroveň bojové a politické připravenosti podřízené jednotky a schopnosti účelně organizovat a řídit její činnost je nutné získávat především při dlouhodobém pobytu v reálných podmínkách bojového útvaru.

Proto považujeme za významný prvek modernizace obsahu výchovně vzdělávacího procesu soustředění stáží u vojsk do 4. ročníku a jejich podstatné prodloužení.

Zkušenosti, získané posluchači i učiteli na podzim minulého roku, ukazují, že stáže mají také rozhodující vliv na dotváření vztahů k vojenskému povolání. Zvláště prospěšná přípravě našich posluchačů byla důvěra, kterou jim velitelé projevili ukládáním samostatných úkolů při řízení bojové a politické přípravy jednotek.

Přesto musíme ještě zlepšit individuální přípravu posluchačů podle konkrétních úkolů jednotek v průběhu stáže. Také hodnocení jejich výkonů ve funkcích některými veliteli útvarů i vedoucími stáží nebylo ještě dostatečně náročné.

Získali jsme bohaté zkušenosti z blokové organizace polního výcviku. Značné zvýšení počtu hodin na výcvik v poli s bojovou technikou ve vojenském výcvikovém prostoru školy se projevilo vysokým růstem požadavků na výcviková zařízení a řízení provozu techniky. Bez metody soustředěného plánování bychom je nemohli splnit. V praxi se však projevují stále výraznější rezervy ve využití přidělených prostředků učitelů. Proto považujeme za nezbytné výrazněji intenzifikovat zejména výcvik s technikou na výcvikových zařízeních a podstatně prodloužit dobu na vyvádění jednotek do vojenského výcvikového prostoru.

Zaměřujeme se na změnu vžitých, méně efektivních metodických postupů. Omezujeme prostojení techniky v průběhu cvičení, vznikající při přezkušování posluchačů, při vydávání obsáhlých bezpečnostních opatření, opakování zásad činnosti a nácviku bez techniky. Tyto činnosti přesunujeme do období samostatné přípravy, nebo do průpravných cvičení. Na přistavené technice je nutné intenzivně cvičit po celou vyčleněnou dobu, během dne procvičit více čet. Intenzivní organizací a metodikou cvičení tak získáváme čas pro další prohlubování velitelských, metodických i odborných návyků posluchačů. Řada učitelů již dovedně uplatňuje tyto zásady s využitím osobních zkušeností, získaných na stážích u útvarů ZVO.

Silící tlak na prohlubování systému získávání a upevňování velitelských, metodických i odborných návyků nesmí vést k podceňování teorie. Naopak naším cílem je dosáhnout vyšší kvality absolventů na základě pevných teoretických vědomostí. Úsilí učitelů všech předmětů zaměřujeme na cílevědomou přípravu každého zaměstnaní s komplexním využitím teoretických poznatků probraných témat. Teoretickou

připravu soustřeďujeme na hluboké poznání těch principů i jejich praktických aplikací, které zabezpečí potřebnou orientaci absolventů při řešení problémů výcviku a bojového použití bojové techniky soudobých i perspektivních typů. Vycházíme z toho, že široký nástup elektroniky do vojenské techniky a její vliv na vedení vojskům budou klást v nejbližší budoucnosti podstatně vyšší nároky na teoretickou připravenost našich absolventů.

Posluchači již dnes řeší při výcviku mnohé problémy využití složitých zbraňových systémů, vybavených moderními mikroprocesorovými zařízeními, infračířkami, laserovými zaměřovači a jinými optoelektronickými prvky. Uvědomují si, že přesnost palby těchto systémů je zcela závislá na spolehlivosti elektroniky a na kvalitě kádrů, které ji ovládají. Ty jsou seznámeny i s principy zcela nových, podstatně účinnějších bojových systémů i automatizovaných systémů řízení, které nepochybně naplní jejich profesionální praxi v období, pro které je škola připravuje.

Naše mládež přichází do Vysoké vojenské školy pozemního vojska se stále hlubším vědomím, že počítač je dnes univerzálním pracovním nástrojem. Proto ji musíme připravit psychicky, teoreticky i prakticky na to, že využití počítačů může podstatně změnit styl a metody práce, že přispěje k dalšímu rozvoji a zvyšování kvality výcviku, řídicí a vědeckovýzkumné práce, že mikroelektronika je jednou ze základních hybných sil zvyšování bojového potenciálu armády.

Toto pojetí přípravy našich absolventů se projevilo i v modernizaci obsahu výchovně vzdělávacího procesu. Podstatně se zvětšil rozsah výuky těchto problémů v rámci fyziky, základů elektroniky a elektrotechnických zařízení bojové techniky. Účinnost výuky se zvyšuje diferenciací témat podle potřeby jednotlivých studijních oborů. Prohlubuje se zaměření teorie a laboratorní praxe na poznání zcela konkrétních současných i perspektivních prvků bojové techniky.

V přiměřeném rozsahu byla zavedena výuka základů výpočetní techniky. Naším cílem je naučit posluchače plně využívat osobní počítače a minikalkulačky při řešení studijních úkolů i ve vojenské praxi. Učíme je základy programování s cílem logicky definovat požadavek na vstup osobního počítače k řešení konkrétního problému vojenské praxe. Mnozí z nich jsou také v průběhu studia schopni program vytvořit. Napomáhá tomu i zájmová činnost, ve které jsou posluchači vysoce aktivní.

K plnění těchto cílů jsme si vytvořili i odpovídající materiální základnu. Máme k dispozici dvě učebny osobních počítačů, třetí se buduje. Omezený počet počítačů mají k dispozici katedry i fakulty. Výuce a vědecké práci slouží i výpočetní středisko školy, vybavené minipočítačem a organizačními automaty.

Hlavní pozornost zaměřujeme na přípravu pedagogických kádrů. Nejprve s pomocí odborníků Vojenské akademie Antonína Zápotockého a v poslední době již samostatně školíme učitele v povinných základních kurzech programování i výběrovými zdokonalovacími formami. Máme početnou základnu programátorů-amatérů. Počítač stále intenzivněji proniká do výuky jako účinný didaktický prostředek, schopný podstatně ovlivnit intenzitu i kvalitu přípravy posluchačů.

Přesto jsme teprve na samém počátku tohoto procesu. Především chybí profesionalita řízení a realizace. Škola se zřejmě již neobejde bez kvalitního profesionálního strukturálního prvku, který zabezpečí jak zvyšování účinnosti přípravy a zájmové činnosti posluchačů, tak i rychlejší tempo přípravy kádrů a spolehlivou funkci dosavadní materiální základny. Souběžně nastupujeme i do procesu modernizace říze-

ní výchovně vzdělávacího procesu, který vyžaduje systémové přístupy a kvalifikované realizační kádry. Tyto problémy bude nutné co nejdříve vyřešit, abychom byli schopni zabezpečit dynamiku rozvoje školy podle současných požadavků, vyjádřených v dokumentech naší strany i velení armády.

Celoarmádní stranický aktiv konstatoval, že vysoká bojeschopnost naší armády je závislá na hloubce spojení morálně politické převahy našich vojáků s mistrným ovládním zbraní, bojové techniky a s dovedným vedením bojové činnosti. Ke splnění tohoto cíle jsou zaměřena všechna naše opatření modernizace výchovně vzdělávacího procesu. Chceme v úzké spolupráci s veliteli bojových jednotek a útvarů cílevědomě a s potřebnou perspektivou připravovat uvědomělé, smělé, iniciativní, ukázněné a rozhodné velitele a náčelníky, vojenské odborníky s jistotou ovládající vojenskou techniku a zásady jejího použití, schopné řídit výcvik a každodenní život podřízených. Naši ctizádostí je, aby ve funkcích u útvarů pod náročným, ale citlivým vedením přímých nadřízených uplatnili osobní příklad, všechny své schopnosti a vědomosti ke splnění úkolů obrany socialistické společnosti.